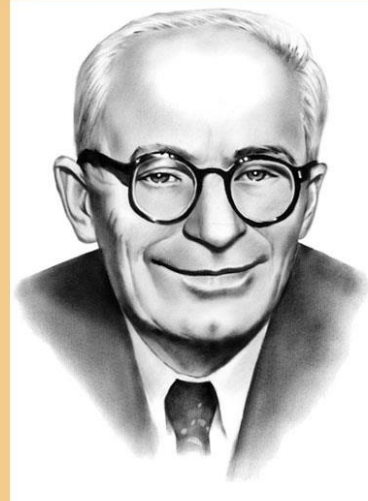
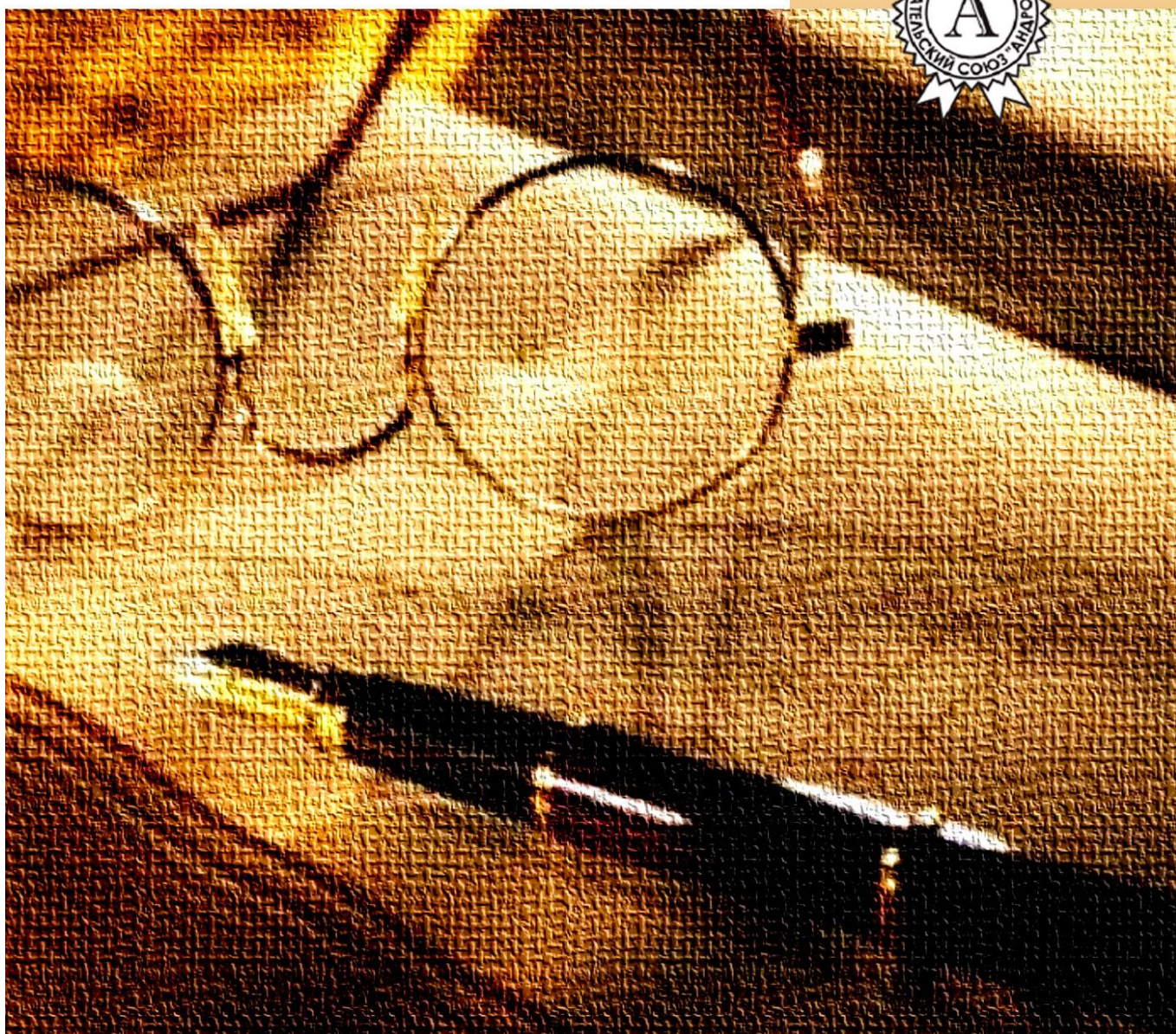

 ШКІЛЬНА ПРОГРАМА

Остан Вишня

ОТАК І ПИШУ

«Отак і пишу» Остапа Вишні — оповідання-усмішка, в якій автор з притаманними йому гумором та самоіронією розповідає, як саме він осягав секрети творчої майстерності ***. Твір є обов'язковою частиною шкільної програми. Остап Вишня — український письменник-новеліст, автор яскравих гумористичних творів, серед яких цикл «Мисливські усмішки», «Чукрен», «Чухраїнці», «Дещо з українознавства» та ін.

Остап Вишня ОТАК І ПИШУ

I

Як ви пишете?

З такими запитаннями частенько звертаються слухачі до всіх письменників мало не на всіх літературних вечорах, де письменники читають прилюдно свої власні твори.

Звертаються з такими запитаннями вони й до мене.

— Як я пишу?

Колись, замолоду, на такі запитання відповідалося жартома так:

— А так пишу: беру папір, беру олівця, сідаю собі та й пишу собі...

Така відповідь, видимо, не зовсім задовольняє або, певніше, зовсім не задовольняє запитувачів, бо запитання не припиняються, а навпаки, їх, отаких запитів, дедалі більше; отже, зацікавлені хочуть, мабуть, щоб я про свою роботу розповів докладніше.

Давайте спробуємо.

Тільки зарані давайте умовимося, що в моїй оцій розповіді чи бесіді не буде ніякісіньких рецептів про те, як писати фейлетони, гуморески чи взагалі художні твори, бо я дотримуюсь тієї думки, що навряд чи можна когось навчити писати ті чи інші художні твори, а от навчитися такі твори писати можна.

Я розкажу вам, коли і як я почав писати гуморески та фейлетони, і, коли вдасться, — розкажу і як я їх пишу.

II

Працювати в газеті я почав пізенько, тоді, як мені вже стукнуло тридцять з гаком літ.

Чому?

Я походжу із селян. Народився на Полтавщині. Батьки мої мали дуже багато дітей і дуже мало грошей. Було це ще за царського часу. Систематичної освіти батьки дати мені не мали змоги. Закінчив я сільську школу. А далі що? Про гімназію чи взагалі про якусь іншу середню освіту і мріяти годі. Що робити? Хазяйнувати вдома — ні на чім і ні над чим. А батьки, проте, силкувалися будь-що, а повиводити дітей «у люди». Десь батько дізнався, що він, як колишній солдат, мав право віддати сина на «казьонний кошт» у військово-фельдшерську школу, а таких шкіл на Україні тоді була тільки одна — в Києві.

Чому саме батьків привабила військово-фельдшерська школа, а приміром, не земська фельдшерська, яка була ближче, в Полтаві?

У Полтаві треба було найняти для учня квартиру і т. д., а в Києві все це було «казьонне», хоч за навчання потім треба було відслужити фельдшером у війську.

Закінчив я військово-фельдшерську школу. Працював фельдшером і далі вже вчився самотужки, щоб скласти екстерном іспит за гімназію «на атестат зрілості»...

Для цього мені довелося затратити мало не десять років. Виходить, що середню освіту я дістав уже тоді, коли мені підкочувалося під тридцять літ.

Виступаючи перед нашою радянською молоддю, я завжди говорю, що як їй, мовляв, тепер «дуже трудно»: у неї тепер і семилітки, і десятилітки, і технікуми, і університети, і інститути, і заочні вищі учбові заклади, і академії... Не знаєш, за що вхопитися...

Тепер тобі стукнуло двадцять три, — ти вже або інженер, або лікар, або педагог, або біолог, або геолог, або, або, або та ще раз або...

А нам було «значно легше»: закінчив дві, три, а найбільше чотири зими освіти, хапайся за батіжок і — «цабе, рябе, тр-р-р-р!». І то не на свої воли, а на куркульські або на поміщицькі!

Книжки читати я любив змалку, все думалося та гадалося, що то за люди такі є на світі, що вміють вірша скласти чи книжку написати, але про те, щоб самому щось таке скласти, про це мріялося...

Фельдшерувати мені пощастило з одним дуже освіченим лікарем, який кохався в літературі, сам писав, чудесно знав українську мову, був знайомий з Лесею Українкою.

Ну, по службі ото іноді напишеш якогось там чи акта, чи. щось інше, даєш йому на підпис, він читає...

Якось він мене запитав:

— А ви ніколи не пробували в: газети писати?

— Ні, ніколи.

— А ви спробуйте!

Я спробував. Написав невеличкою дописом (не пам'ятаю вже про що!), поніс до редакції, де мого дописом і викинули в кошик. Залишив я думку про працю в газеті.

Українською мовою я говорив з дитинства. Вчився в російській школі, бо, як ви знаєте, за царя українських шкіл на Україні не було зовсім.

Як ми, українські селянські діти, говорили й писали, закінчивши дві-три зими сільської школи або пройшовши солдатську царську муштру?

Хтось колись про нашу говірку сказав дуже дотепно: «Ни по-русски, ни по-малорусски, а так — мало по-русски!»

Лікар, з яким я працював, розкрив передо мною красу української мови і багато мені допоміг в її вивченні.

Книжки, розуміється, я читав і російські, і українські. І багато читав.

1919 року були спроби виступів моїх у газетах, але постійна праця в газетах почалася 1921 року в Харкові, в редакції газети «Вісті ВУЦВК».

III

Мову українську, вже й літературну, я, як на той час, знав пристойно.

Прийшов я в Харкові до редакції газети «Вісті ВУЦВК» та й кажу:

— Чи нема у вас якоїсь роботи?

— А що ви вмієте?

— Знаю українську мову!

— О! Нам такі люди потрібні!

Треба вам знати, що тоді знавців української мови було обмаль. Деякі з тих, що знали, перепетлюрилися, молодь іще не попіростала...

За найкращого знавця української мови в редакції «Вістей», крім редактора, вважалася зав. інформвідділом (така була посада) Оксана Х.

До неї було мене й направлено.

«Іспита» я склав блискуче і того ж дня ввечері вже працював як перекладач.

Почалася моя газетярська робота.

Було це, я ж кажу, 1921 року. У квітні.

А тепер уже 1954 рік!

А газетярська моя робота як почалася, так і досі не припиняється.

І, як по секрету вам сказати, і досі я вважаю себе «в общем и целом» за газетяра.

Працюю, значить, я собі в редакції та й працюю. Перекладаю собі та й перекладаю.

Вдачі я змалку був не сказати, щоб дуже сумної, а зовсім навпаки: по молодості сміялося весело та розложисто.

Одного разу, перекладаючи закордонні телеграми, натрапив я на якийсь курйозний факт із закордонного життя. Забув уже я, який саме. Телеграмку я переклав, а потім сам собі подумав, а чому мені не поглузувати з цього факту. Взяв я та й написав щось таке на кшталт фейлетону, чи усмішки, чи гуморески.

До речі, мені і тоді, і тепер не дуже до вподоби французьке слово «фейлетон». Пишу я це слово через те, що так заведено по газетах та по журналах, а я сам для своїх речей вигадав назву — «усмішки», і це слово я люблю куди більше, ніж слово «фейлетон»...

Хоч «фейлетон» уже й завоював у нас повне право на життя, та, на мою думку, слово «усмішка» нашіше від «фейлетону».

...Так написав ото, значить, я усмішку про закордонний факт, приклав до перекладу телеграми і поклав на стіл Оксані Х. Сиджу й поглядаю на Оксану. А працювали всі ми, і начальство (заввідділом), і підлеглі, в одній кімнаті. Прочитала Оксана переклад, читає усмішку. Починає реготатися. Схопилася і, регочучи, кудись побігла. Прибігає і показує мені редакторову резолюцію: «Надрукувати в завтрашньому номері газети...»

«Бий тебе нечиста сила!» — думаю собі. А сам, розуміється ж, радий! Ще б пак!

— А як підпишемо фейлетона? — питає Оксана.

Я беру в неї свій «твір» і підписую: «Оксана».

Таким робом перший мій фейлетон (коли можна його так назвати), надрукований у «Вістях», з'явився за підписом «Оксана».

Чому?

З цього видно, що серйозної ваги цьому фактові я не надавав і бути фейлетоністом чи взагалі письменником не гадав.